

સાચા ધર્મને કેવી રીતે ઓળખી શકાય છે?

સાચા ધર્મને વળા મૂળભૂત બાબતો દ્વારા ઓળખી શકાય છે અને બીજા ધર્મોથી અલગ કરી શકાય છે [૪૪]: દુકૃતૂર અમ શારીકની કિતાબ "ખુરાફતુલ ઈલહાદ" માંથી નકલ કરીને, જેનું પ્રકાશન ઇસ્ટ્રીસન ૨૦૧૪ માં થઇ હતું.

આ દીન (ધર્મ) માં સર્જક અને દલાહના ગુણો.

પચારંબર અને નબીના ગુણો.

સંદેશની સામગ્રી.

આકાશી સંદેશ અથવા ધર્મમાં નિર્માતાના સૌંદર્ય અને ભવ્યતાના લક્ષણોનું વર્ણન અને સમજૂતી, અને તેના સારનો પરિચય અને તેના અસ્તિત્વના પુરાવા હોવા જોઈએ.

હુ પચારંબર ! કહી દો, અલ્લાહ એક જ છે. (૧) અલ્લાહ બેનિયાજ છે. (૨) ન તો તેનો જન્મ થયો અને ન તો તેણે કોઈને જન્મ આપ્યો. (૩) તેમાં જેવો બીજો કોઈ નથી [૪૫]. (અલ ઇખલાસ: ૧-૪).

તે જ અલ્લાહ છે, જેના સિવાય કોઈ દલાહ નથી, ગાયબ અને હુજર દરેક વસ્તુને જાણવાવાળો છે, તે અત્યાંત કૃપાળુ અને દયાળુ છે. (૨૨) તે જ અલ્લાહ છે, જેના સિવાય કોઈ દલાહ નથી, તે બાદશાહ છે, અત્યાંત પવિત્ર, દરેક ખામીથી સલામત, શાંતિ આપનાર, દેખરેખ કરનાર, વિજયી, શક્તિશાળી, મહાન છે. અલ્લાહ તે વાતોથી પાક છે, જેને આ લોકો તેનો ભાગીદાર ઠેરવે છે (૨૩) તે જ અલ્લાહ છે, જે સર્જન કરનાર, બનાવનાર, સ્વરૂપ આપનાર, તેના દરેક નામ સારા છે, આકાશો અને જમીનમાં જે સર્જન છે, તે સૌ તેની જ તસ્બીહ કરી રહ્યા છે, અને તે વિજયી અને હિકમતવાળો છે. [૪૬] (અલ હુશ્ર: ૨૨-૨૪).

જ્યાં સુધી પચારંબરની વાત છે, તો તેમના લક્ષણો, ધર્મ અથવા આકાશીય સંદેશ સાથે સંબંધ છે:

૧- નિર્માતા પચારંબર સાથે કેવી રીતે સંપર્ક કરે છે તે સમજાવો.

મેં તમને (પચારંબરી) માટે પસંદ કરી લીધા, હવે જે વહી તમારા તરફ કરવામાં આવી રહી છે, તેને દયાનથી સાંભળો [૪૭]. (તોહા: ૧૩).

૨- તેના દ્વારા જાણવા મળે કે અલ્લાહ તરફથી સંદેશો પહુંચાડવા માટે પચારંબરો અને સંદેશવાહુનો જવાબદાર છે.

હુ પચારંબર ! જે કંઈ પળ તમારી તરફ તમારા પાલનહાર તરફથી અવતરિત કરવામાં આવ્યું છે, તે લોકો સુધી પહુંચાડી દો... [૪૮]. (અલ માઈદહુ: ૬૭).

૩- જાણવા મળ્યું કે પચારંબરો લોકોને પોતાની ઈબાદત તરફ ન હતા બોલાવતા તેઓ ફકત એક

અલ્લાહુની ઈબાદત તરફ જ બોલાવતા હતા.

કોઈ એવા વ્યક્તિને જેને અલ્લાહુ તથાલા કિતાબ, હિકમત અને પચાંબરી આપે, તે વ્યક્તિ પણ એવું નથી કહી શકતો કે તમે અલ્લાહુ તથાલાને છોડીને મારા બંદાઓ બની જાઓ, પરંતુ તે તો કહેશે કે તમે સૌ પાલનહારના બની જાઓ, તમારા કિતાબ શીખવાડવાના કારણે અને તમારા કિતાબ પઢવાના કારણે. (તેની તાલિમ આ પ્રમાણે છે) [૪૮]. (આલિ ઇમરાન: ૭૯).

૪- એ હુકીકતની પુષ્ટિ કરે છે કે પચાંબરો અને રસૂલો મર્યાદિત માનવીય પૂર્જીતામાં સર્વોરચ્ચ શિખરે હતા.

(હું પચાંબર !) બરેખર તમે ઉરચ અભલાક વાળા છો [૫૦]. (અલ કલમ: ૪).

૫- તે પુષ્ટિ આપે છે કે પચાંબરો માણસ માટે માનવતા માટે એક આદર્શ છે.

"(મુસલમાનો !) તમારા માટે અલ્લાહુના રસૂલ (ની હુસ્તીમાં) ઉત્તમ આદર્શ છે, જે કોઈ અલ્લાહુ પર અને આખિરતના દિવસની આશા રાખતો હોય, અને જે અલ્લાહુને વધુમાં વધુ યાદ કરતો હોય" [૫૧]. (અલ અહુઆબ: ૨૧).

એવા ધર્મને સ્વીકારવું શક્ય નથી કે જેના ગ્રંથો આપણને કહે છે કે તેના પ્રબોધકો વ્યબિચારી, ખૂની, કસાઈ અને દેશદ્રોહી છે, અને એવા ધર્મને સ્વીકારવું પણ શક્ય નથી કે જેના ગ્રંથો સૌથી ખરાબ અર્થમાં રાજદ્રોહી બરેલા હોય.

જ્યાં સુધી સંદેશનો સંબંધ છે, તો તે નીચે પ્રમાણે હોવા જરૂરી છે:

૧- સર્જન ઇલાહુની વ્યાખ્યા.

સાચો ધર્મ ઇલાહુના એવા ગુણો વર્ણન નથી કરતો, જે તેની મહાનતાને લાયક ન હોઈ અથવા જે તની મહાનતા ઓછી કરી દે, જેમ કે પચાંબર અથવા જ્ઞાનવરોના સ્વરૂપમાં આવવું, અથવા જનમ આપવો, અથવા જનમ થવો, અથવા તેના સર્જનીઓ માંથી સરખું હોવું.

...કોઈ વસ્તુ તેના જેવી નથી, અને તે સાંભળવાવાળો અને જોવાવાળો છે [૫૨]. (અશ્વ શૂરા: ૧૩).

અલ્લાહુ સિવાય કોઈ જ ઇલાહ નથી, જે હુંમેશાથી જીવિત છે અને સૌને સંભાળી રાખનાર છે, જેને ન ઉંઘ આવે છે ન નિંદ્રા, આકાશો અને ધરતીમાં જે કંઈ પણ છે, દરેક તેનું જ છે કોણ છે, જે તેની પરવાનગી વગર તેની સામે ભલામણ કરી શકે? જે કંઈ લોકોની સામે છે, તે તેને પણ જાણો છે અને જે કંઈ તેમનાથી અદ્રશ્ય છે, તેને પણ જાણો છે, તેઓ તેના જ્ઞાન માંથી કોઈ વસ્તુનો ઘેરાવ નથી કરી શકતા પરંતુ જેટલું તે હરછે, તેની કુરસીની ચોડાઈએ ધરતી અને આકાશને ઘેરી રાખ્યા છે અને અલ્લાહુ તથાલા તેની દેખરેખથી થાકતો નથી, તે તો ઘરો જ મહાન અને ઘરો જ મોટો છે [૫૩]. (અલ બજરહ: ૨૫૫).

૨- અસ્તિત્વ પાછળના ઉદ્દેશ્ય અને દયોયાની સપ્લાય.

મેં જિજ્ઞાસ અને માનવીઓને ફક્ત એટલા માટે જ પેદા કર્યા છે કે તેઓ ફક્ત મારી જ બંદગી કરે. [૫૪]. (અગ્ર આરિયાત: ૫૬).

હુ ! પચાંબર કહી દો કે હું તો તમારી જેમ એક માનવી જ છુ, (હા પરંતુ) મારી તરફ વહી કરવામાં આવે છે, કે ખરેખર તમારો છલાહુ ફક્ત એક જ છલાહુ છે, તો જે કોઈ પોતાના પાલનહાર સાથે મુલાકાત કરવાની ઈરછા ધરાવતો હોય તો તેણે નેક કાર્યો કરવા જોઈએ, પોતાના પાલનહારની ઈબાદતમાં કોઈને પણ ભાગીદાર ન ઠેરવે [૫૫]. (અલ કહુફ: ૧૧૦).

૩- ધાર્મિક વિભાવનાઓ માનવ ક્ષમતાઓની મર્યાદામાં હોવી જોઈએ.

...અલ્લાહુ તથાલા તમારી સાથે સરળતા ઈરછે છે, કઠિનાઈ નહીં... [૫૬]. (અલ બકરહ: ૧૮૫).

અલ્લાહુ તથાલા કોઇ વ્યક્તિને તેની શક્તિ કરતા વધારે તકલીફ નથી આપતો...[૫૭]. (અલ બકરહ: ૨૮૬).

અલ્લાહુ ઈરછે છે કે તમારા માટે સરળતા પેદા કરી દે, કારણ કે માનવી કમજોર પેદા કરવામાં આવ્યો છે. [૫૮]. (અન્ નિસા: ૨૮).

૪- તેણે રજૂ કરેલા વિભાવનાઓ અને ધારણાઓની માન્યતાનો તર્કસંગત પુરાવો પૂરો પાડવો.

સંદેશો અમને સ્પષ્ટ અને પર્યાપ્ત માનસિક પુરાવા આપવા જોઈએ કે તે કોણી સાથે આવ્યો છે તેની માન્યતા નક્કી કરવા.

પવિત્ર કુરઆને માત્ર તાકિઝ પુરાવાઓ જ આપ્યા નથી, પરંતુ તેણે મુશારિકો (બહુદેવવાદીઓ) અને નાસ્તિકોને તેમના દાવાની સચ્યોટતાના પુરાવા આપવા માટે પડકાર (ચેલેન્જ) પણ આપ્યો છે.

આ લોકો કહે છે કે જજતમાં ફક્ત તે જ વ્યક્તિ દાખલ થશે, જે ચહૂંદી હોય અથવા ઈસાઈ હોય, આ તેમની જૂઠી મનેરછાઓ છે, તમેન તેઓને કહી દો કે જો તમે આ બાબતથી સાચા હોય કોઇ પુરાવા તો બતાવો [૫૯]. (અલ બકરહ: ૧૧૧).

જે વ્યક્તિ અલ્લાહુ સાથે કોઈ બીજા છલાહુને પોકારશે, જેનો કોઈ પુરાવો તેમની પાસે નથી, બસ ! તેનો હિસાબ તો તેના પાલનહાર પાસે જ છે, આવા કાફિર કયારેય સફળ નહિ થાય [૬૦]. (અલ મુઅમ્રિનૂન: ૧૧૭).

તમે કહી દો કે દ્યાન આપો કે કઈ-કઈ વસ્તુ આકાશો અને ઝમીનમાં છે, અને જે લોકો ઈમાન નથી લાવતા તેમને નિશાનીઓ અને ચેતવણીઓ કઈ જ ફાયદો નથી પહુંચાડી રહી [૬૧].

(યૂનુસ: ૧૦૧).

૫- સંદેશ દ્વારા પ્રસ્તુત ધાર્મિક કિતાબ વરદ્યે કોઈ વિરોધાભાસ ન હોવો જોઈએ.

"શું આ લોકો કુરઆનમાં ચિંતન નથી કરતા ? જો આ અલ્લાહુ તથાલા સિવાય બીજા કોઇ તરફથી હોત તો ખરેખર તેમાં ઘરો જ વિવાદ જોતા" [૬૨]. (અન્ નિસા: ૮૨).

"તે જ અલ્લાહુ તથાલા છે, જેણે તમારા પર કિતાબ ઉતારી, જેમાં કેટલીક આયતો તો મુહુકમ્ (સ્પષ્ટ) આયતો છે, અને આ જ આયતો કિતાબની મૂળયુ છે, અને કેટલીક સંદિગ્ધ આયતો છે, બસ ! જે લોકોના હૃદયોમાં આડાઈ છે તે તો આ (કિતાબ) ની સંદિગ્ધ આયતોની પાછળ લાગી જાય છે, અને તેઓ પોતાની મનેરછા પ્રમાણે અર્થાદન કરે છે, પરંતુ તે આયતોનો સાચો અર્થ અલ્લાહુ સિવાય કોઈ જાણતું નથી, અને સચોટ ઝાની એવું જ કહે છે કે અમે તો આના પર (સંદિગ્ધ આયતો પર) ઇમાન લાવી ચુકયા, સંપૂર્ણ આયતો અમારા પાલનહાર તરફથી છે અને શિખામણ તો ફક્ત બુદ્ધિશાળી લોકો જ પ્રાપ્ત કરે છે" [૬૩]. (આલિ ઇમરાન : ૭).

૬- તેમજ દીનના આદેશો માનવ અખલાક વૃત્તિના કાયદાઓ વિલઘ્ય નથી.

"બસ ! (હે નબી!) તમે એકાગ્ર થઈ પોતાનું મોહું દીન તરફ કરી દો, આ જ અલ્લાહુ તથાલાની તે હિતરત છે, જેના માટે તેણે લોકોનું સર્જન કર્યું, અલ્લાહુ તથાલાની બનાવટમાં ફેરબદલ હોઈ શકતો નથી, આ જ સાચો દીન છે, પરંતુ ધરણા લોકો સમજતા નથી" [૬૪]. (અર્દ્ધ લમઃ ૩૦).

"અલ્લાહુ તથાલા હચ્છે છે કે તમારા માટે (આદેશો) સ્પષ્ટ રીતે વર્ણન કરે અને તમને તમારાથી પહેલાના (સદાચારી) લોકોના માર્ગ પર ચલાવે અને તમારી તૌબા કબૂલ કરે અને અલ્લાહુ તથાલા જાણવાવાળો, હિકમતવાળો છે. (૨૬). અને અલ્લાહુ તથાલા હચ્છે છે કે તમારી તૌબા કબૂલ કરે પરંતુ જે લોકો મનેરછાઓનું અનુસરણ કરે છે તેઓ હચ્છે છે કે તમે તેનાથી (સત્ય માર્ગથી) ધરણા જ દૂર થઈ જન" [૬૫]. (અન્ન નિસા: ૨૬-૨૭).

૭- ધાર્મિક વિભાવનાઓએ ભૌતિક વિજ્ઞાનની વિભાવનાઓનો વિરોધાભાસ ન કરવો જોઈએ.

"શું કાફિરોએ એ વાત પર દર્શાન ન આપ્યું આકાશ અને ધરતી એક-બીજા સાથે જોડાયેલા હતાં, પછી અમે તે બજેને અલગ કર્યા, અને દરેક જીવિત વસ્તુનું સર્જન અમે પાણી વડે કર્યું, છતાં પણ આ લોકો ઈમાન નથી લાવતા" [૬૬]. (અલ અંબિયા: ૩૦).

૮- તે માનવ જીવનની વાસ્તવિકતાથી અલગ ન થવું જોઈએ, અને સંસ્કૃતિની પ્રગતિ સાથે ગતિશીલ રહેવું જોઈએ.

"તમે તેમને પૂછો કે અલ્લાહુ તથાલાએ પોતાના બંદાઓ માટે જે શરૂઆર અને ખાવાપીવાની વસ્તુઓ પેદા કરી છે, તેને કોણો હુરામ કરી દીધો? તમે કહું દો કે આ વસ્તુઓ તે લોકો માટે છે, જેઓ ઈમાન લઈ આવે અને કયામતના દિવસે ફક્ત તેમના માટે જ હુશે. અમે આવી જ રીતે દરેક આયતોને બુદ્ધિશાળી લોકો માટે સ્પષ્ટ રીતે વર્ણન કરીએ હીએ" [૬૭]. (અલ અઅરાફ: ૩૨).

૯- દરેક સમય અને સ્થળ માટે માન્ય હોવો જોઈએ.

"...આજે મેં તમારા માટે દીનને સંપૂર્ણ કરી દીધો અને તમારા પર મારી કૃપા પુરી કરી દીધી અને તમારા માટે ઇસ્લામના દીન હોવા પર રાજુ થઈ ગયો" [૬૮]. (અલ માઈદહ: ૩).

૧૦- સંદેશની સાર્વત્રિકતા.

"કહી દો કે હું લોકો ! હું તમારી સૌની તરફ તે અલ્લાહનો પયગંબર છું જેનું સામાજ્યા આકાશો અને ધરતી પર છે, તેના સિવાચ કોઇ બંદગીને લાયક નથી, તે જ જીવન આપે છે અને તે જ મૃત્યુ આપે છે, તો અલ્લાહ તથાલા પર ઈમાન લાવો અને તેના અભણ પયગંબર પર, જે અલ્લાહ તથાલા પર અને તેના આદેશો પર ઈમાન ધરાવે છે અને તેનું જ અનુસરણ કરો, જેથી તમે સત્યમાર્ગ પર આવી જાઓ" [૬૮]. [અલ અખરાફ : ૧૫૮].

ઇસ્લામ વિશે સવાલ અને જવાબ

Source: <https://www.mawthuq.net/demo/qa/gu/show/20/>

Arabic Source: <https://www.mawthuq.net/demo/qa/ar/show/20/>

Tuesday 14th of October 2025 12:48:55 PM